

FRAMVÄXTEN AV PHRASES

Användarcentrerad design för aktivitetsbaserade samtalshjälpmedel

Doktorsavhandling vid Göteborgs Universitet, 2010

Titel: *The growth of Phrases. User-centred Design for Activity-based Voice Output Communication Aids*

Författare: Bitte Rydeman **Språk:** Engelska, med svensk sammanfattning

Institution: Institutionen för filosofi, lingvistik och vetenskapsteori, Göteborgs universitet.

Serie: Monographs in Linguistics 42 **ISBN:** 978-91-977196-8-1

Tillgänglig som färg-pdf på: <http://hdl.handle.net/2077/22204>

Sammanfattning

Avhandlingen “The Growth of *Phrases*. User-centred Design for Activity-based Voice Output Communication Aids” presenterar och analyserar vokabulär för talande samtalshjälpmedel som designats och utvärderats genom en användarcentrerad, iterativ designprocess. Vokabuläret, som kallas *Phrases* (fraser), är baserat på yttranden från Göteborgs Talspråkskorpus och andra inspelningar av naturliga samtal. Den iterativa designprocessen bestod av prototyputveckling, successiv utvärdering, samarbete med användare samt modifieringar av de olika versionerna av *Phrases*. Målen för avhandlingen var att undersöka och visualisera vad som sker i samspel där talande samtalshjälpmedel finns med, undersöka nyttan av en talspråkskorpus för att skapa vokabulär för AKK (Alternativ och Kompletterande Kommunikation), utvärdera användbarheten hos *Phrases* och att undersöka hur verkningsfullt och effektivt det är att välja bland fraser jämfört med att själv skapa dem. Fyra unga vuxna med cerebral pares, som använde AKK, och sextio vuxna personer utan talsvårigheter deltog i utvärderingen. Vokabuläret *Phrases* var främst uppbyggt kring färdiga uttryck för att samtala i affär, kompletterade med allmänna snabbuttryck (“quickfires”) för att hälsa, tacka, ge återkoppling och hantera kommunikationen. *Phrases* testades i verkliga affärssituationer och i rollspel samt i ett experiment. Resultaten visade att det under vissa omständigheter kan vara snabbare att använda färdiga fraser än att skapa dem ord för ord, och att färdiga fraser kan öka både hastigheten och nöjet i att använda samtalshjälpmedel, förutsatt att användarna har lärt sig var de ska hitta uttrycken. Modulen med snabbuttryck uppskattades av alla deltagare, men själva aktiviteten att handla i affär var inte så viktig som förväntat för de fyra AKK-användarna. Att som kund använda samtalshjälpmedel i en affär påverkades i praktiken av många faktorer. För att undersöka hur dessa hängde samman användes en modell från kulturhistorisk aktivitetsteori som gav värdefulla insikter. Utvärderingen av version nummer två av *Phrases* pekade mot att aktivitetsstrukturen behöver göras ännu tydligare i framtida versioner. Flertalet fraser bör bibehållas, men somliga kan tas bort och nya aktiviteter bör läggas till.

Nyckelord: AKK, Användarcentrerad design, Kommunikation, Kommunikationsanalys, Aktivitet, Korpuslingvistik, Kulturhistorisk aktivitetsteori, Pragmatik, Samtalshjälpmedel.